

Некаторыя дакумэнты з гісторыі „Малад- няка“¹⁾

№ 1

Рэзолюцыя сходу Менскай філіі „Маладняка“ 9-ХП—1927 году.

(Прынята аднагалосна. Прысутнічала 17 сяброў)

1. Ня глядзячы на формальнае існаванне ЦБ, як кіраўнічага органу „Малад-
няка“, праца ў інтарэсах арганізацыі ім фактычна спынена.

2. У выніку політыкі ЦБ апошніх часоў, „Маладняк“, як літаратурная адзінка,
сваё прадняе і моцнае месца ў літаратуры, як барацьбіта за рэволюцыйную, за
пролетарскую літаратуру, страціў.

3. Шэраг памылак з боку ЦБ у справе арганізацыі маладых літаратурных
сіл (заныпад часопісі „Маладняк“, няўважлівыя адносіны да літаратурнага афар-
млення маладзейшых сяброў аб'яднання) давёў арганізацыю да поўнага
развалу.

4. Большасць ЦБ (М. Чарот, М. Зарэцкі, А. Дудар, А. Александровіч) з
верасня месяца г. г. пачалі выказваць занадта дваістыя адносіны да „Маладняка“,
намер кінучь арганізацыю на волю жыццёвай стыхіі і ўтварыць новую літара-
турную адзінку. Фактычныя паводзіны з боку азначанае часткі ЦБ, як: незвяў-
ленне на сходы філіі, зрыў цэлага шэрагу сходаў Менскай філіі, на якіх ставіліся
даклады аб часопісі „Маладняк“ і ЦБ, пэўная тэндэнцыя і фактычнае нежаданьне
працаваць у „Маладняку“, заявы фактычна яшчэ ня вышаўшых з арганізацыі:
„мы ніякага дачынення ня маем да „Маладняка“,—рабіце, што хочаце“,—склалі
ў апошні час становішча надалей немагчымае.

5. З прычыны таго, што ў сучасны момант ЦБ фактычна ня існуе, таксама
як пералічаныя таварышы перасталі фактычна быць і сябрамі аб'яднання, сход
Менскай філіі даручае ініцыятыўнай групе (П. Галавач, Ё. Барашка, С. Хурсік,
Р. Мурашка, Арк. Моркаўка, Вас. Каваль і Е. Пфляумбаум) узяць на сябе часовае
кіраўніцтва ўсім аб'яднаньнем і лічыць адзіным выйсьцем з становішча грунтоў-
ную рэарганізацыю „Маладняка“ праз скліканьне ўсебеларускай канфэрэнцыі
аб'яднання, стоячы на ідэолёгічнай плячформе, у аснове якой застаюцца раней-
шыя пункты погляду „Маладняка“ на літаратуру.

6. Новаабранаму часоваму кіраўніцтву даручаецца праз належныя мерапрыем-
ствы—правядзеньне практычнай работы па афармленьню, рэарганізацыі аб'яд-
наньня да скліканьня канфэрэнцыі, а таксама даручаецца прыняць належныя
крокі да нормальнага выйсьця часопісі „Маладняк“.

¹⁾ Выдрукаваныя дакумэнты вельмі яркава характарызуюць пачатак сучас-
нага пэрыяду „Маладняка“.

№ 2

Да ўсіх акруговых філій Усебеларускага Аб'яднання Пэстаў і Письменнікаў „Маладняк“

Дарагія таварышы!

Апошнімі часамі ў „Маладняку“ склалася надта цяжкае становішча. Цэлы шэраг выхадаў з аб'яднання і адколаў груп скончыўся тым, што большасць Ц. Бюро (Александровіч, Дудар, Зарэцкі і Чарот), ня бачачы іншага выйсся зацяглага крызісу, парашылі далучыцца да новае літаратурнае арганізацыі „Польмя“. Застаючыся юрыдычна ў „Маладняку“ і ў яго кіруючым штабе—Ц. Бюро, памянёная група фактычна пакінула кіраванне аб'яднаннем. „Маладняк“ вапыніўся на няпэўным раздарожжы перадліквідацыйнае цемры. Перадліквідацыйнае, бо апошнія тыдні ў лідэраў арганізацыі вынікла ўдалая, па іх разуменню, думка: зьліквідаваць „Маладняк“—старэйшае літаратурнае аб'яднанне на Беларусі.

У выніку гэтае дзейнасці ЦБ, уся праца, як выхаваўчая, а таксама і арганізацыйная, спынілася, часопіс заняпаа, кніжніца ледзь-ледзь дыхала. Жыццё арганізацыі, як жыццё чалавека перад недалёкай смерцю, кацілася проста па інэрцыі—ніжэй і ніжэй да нямінчай пагібелі.

Менская філія „Маладняка“ некалькі разоў выносіла на сваіх сходах пастановы аб заслуханні дакладаў ЦБ і часопісі „Маладняк“, каб такім парадкам адшукаць шляхі на аднаўленне некалі моцнага, бадзёрага „Маладняка“. Але голас Менскай філіі заставаўся „гласом вопіючага в пустыне“, лідэры маўкліва бойкавалі сходы, ухіляючыся ад дакладаў і кіравання працай і рыхтуючы дэкларацыю аб ліквідацыі „Маладняку“.

Лічачы, што рух па інэрцыі можа спыніцца ня сёння, дык заўтра і каб папярэдзіць дэкларацыю ЦБ аб „самазьліквідаванні“ аб'яднання, астатняя частка ЦБ разам з некаторымі сябрамі Менскай філіі склала з сябе ініцыятыўную групу, якая ўсклала на свае плечы ўвесь цяжар гістарычнае адказнасці—вывесці арганізацыю з „мёртвага штылю“. На сходзе Менскай філіі 9-ХІІ, на які дакладчыкі ад ЦБ і часопісі не з'явіліся, ініцыятыўная група зрабіла даклад аб становішчы і ўнесла сваю прапанову. Прапанова была ўхвалена аднагалосна. На гэтым-жа сходзе было абрана і часовае кіраўніцтва „Маладняком“ у складзе сяброў: Ё. Бараўка, П. Галавач, В. Каваль, Арк. Моркаўка, Р. Мурашка, Пфлямбаум і С. Хурсік, якому дадзены паўнамоцтвы на кіраванне працай да склікання Усебеларускае канферэнцыі, што маецца адбыцца ў самым хуткім часе.

Ад імя часовага кіраўнічага органа „Маладняка“ яго сакратарыят прапануе ўсім філіям абгаварыць склаўшае становішча па рэзолюцыі, прынятай Менскай філіяй.

Свае меркаванні і вывады неабходна надалаць часоваму кіраўніцтву на ранейшы адрас ЦБ „Маладняка“.

Да Усебеларускае канферэнцыі філіям трэба падрыхтавацца стала, усебакова, каб агульнымі сіламі адшукаць шляхі развіцця, на якіх павінны здзейсніцца арганізацыйныя і выхаваўчыя задачы Беларускае Пролетарскае Літаратуры.

Сакратарыят Часовага Кіраўніцтва Усебеларускага
Аб'яднання Пэстаў і Письменнікаў „Маладняк“

{ Ё. Бараўка.
П. Галавач.
Р. Мурашка.

№ 3

Ліст Магілеўскай філіі Цэнтральнаму Бюро „Маладняка“, адбі-
так—усім акруговым філіям

Дарагія таварышы!

Апошнія падзеі ў „Маладняку“ (адыход часткі сяброў ЦБ ад выхаваўчай працы. Іхняя індэфэрэнтнасць да аб'яднання наогул, і, нарэшце—канчатковы разрыў з „Маладняком“) не маглі не адбіцца на працы акруговых філій і гурткоў „Маладняка“. Для нас не сакрэт, што гэтая праца, як арганізацыйная, так і творчая, у апошнія часы зьявлася да друкавання прымітыўных „вершыкаў“ (Полацк), выдання трафарэтных, слабых альманахаў (Віцебск), а ў большасці—да „прыятнага ничегонеделання“ (Гомель, Бабруйск).

У сувязі з гэтым, вынікае *неабходнасць склікання ўсебеларускай маладнякоўскай канферэнцыі*, якая-б вызначыла віткі далейшай працы над самавыхаваннем і творчым развіццём маладых поетаў і пісьменьнікаў. Магілеўская філія „Маладняка“, якая *пакуль што застаецца пэўнай прынцыпам аб'яднання*, старэйшага ў Беларусі, чакае гэтай канферэнцыі, і з свайго боку звяртаецца да ўсіх філій і Часовага Кіраўніцтва—у Менску—з заклікам усямерна садзейнічаць правядзенню гэтае канферэнцыі і яе паспяховай працы.

Адначасова просім менскіх таварышоў больш стала паведаміць нас аб прычынах выхаду сяброў ЦБ з аб'яднання, каб мець шырэйшае ўяўленне аб сапраўдным стане „Маладняка“, як літаратурнай арганізацыі.

Ці ліквідавацца, ці захоўваць традыцыі рэвалюцыйнага аб'яднання—будзе відаць пасля канферэнцыі.

3 студзеня 1928 г.

№ 4

Ліст Полацкай філіі Менскай філіі „Маладняка“

Полацкая філія „Маладняка“ цалкам падтрымлівае прапанову Аршанскай філіі аб скліку канферэнцыі.

Мы глыбока абураны тым, што на нашы патрабаванні ня было адказаў. Даручаем скліканьне канферэнцыі Менскай філіі.

Жыў „Маладняк“ і будзе жыць!

19 снежня 1927 г.

№ 5

Ліст Віцебскай філіі Часоваму Кіраўніцтву

Дарагія таварышы!

Віцебская філія згодна з рэзолюцыяй Менскай філіі ад 9-XII 1927 г., і гэтым даводзіць да ведама Часовага Кіраўніцтва наступнае:

1. Філія застаецца на пляцформе „Маладняка“ і будзе і надалей праводзіць на яе аснове сваю працу.

2. Філія прызнае права Часовага Кіраўніцтва праводзіць працу па скліканню канферэнцыі і выданню часопісі „Маладняк“.

3. Філія патрабуе склікаць Усебеларускую Канферэнцыю не пазьней лютага м-ца гэтага году.

4. Філія лічыць у даных умовах правамоцным органам Аб'яднання толькі Усебеларускую Канферэнцыю, і дзеля таго адмаўляе ў праве Часоваму Кіраўніцтву „правядзенне практычнай работы па афармленьню рэарганізацыі Аб'яднання“.

№ 6

Пастанова сяброў „Беларускай Літ.-Мастацкай Камуны“, прынятая ў часе Усебеларускага сходу 30 красавіка 1928 г.

Мы, большасць сяброў „Беларускай Літаратурна-Мастацкай Камуны“, азнаёміўшыся ў час зьезду з лініяй, якая дагэтуль праводзілася кіраўніцтвам „Камуны“ як вонкі, гэтак і ўнутры згуртаваньня, констатуем:

1. Што для „Беларускае Літаратурна-Мастацкае Камуны“ магчымы толькі наступныя асноўныя ўстаноўкі:

а) літаратура, зьяўляючыся важнаю зброяю клясаве барацьбы, павінна быць рашуча апанавана пралетарыятам;

б) для гэтага неабходна, каб яна адбівала жыцьцё гораду і вёскі з пролетарска-клясаве кропкі гледжаньня; неабходна змагацца ў першую чаргу за новы зьмест літаратуры, за новую тэматыку;

в) паколькі форма вынікае са зместу, паколькі немагчыма новы зьмест уліваць у старую форму, патолькі неабходна энэргічнае шуканьне новае формы, якая адпавядала-б новай тэматыцы і новаму бурнаму тэмпу разьвіцьця савецкае краіны;

г) неабходна самая рашучая барацьба з расткамі нова-буржуазнай літаратуры і з прасочваньнем у пролетарскую літаратуру антыпролетарскіх настрояў, што ў апошні час усё больш і больш выразна наглядаецца ў беларускай літаратуры;

д) усё вышэйадзначанае можа быць дасягнута беларускімі пролетарскімі пісьменьнікамі ня йнакш, як шляхам самае інтэнсыўнае вучобы і самакритыкі.

2. Тым часам політычная лінія, якая праводзілася да гэтага кіраўніцтвам Беларускае Літаратурна-Мастацкае Камуны, ня была хоць колькі-небудзь выразнай; нават, наадварот, мела хістлівы, няясны характар. У публічных выступленьнях дапушчаны цэлы шэраг памылак, дзякуючы якім увесь час затушоўвалася клясавая пролетарская лінія, якую згуртаваньне павінна было-б праводзіць. Замест таго, каб супрацоўнічаць з пролетарскімі згуртаваньнямі—„Маладняком“ і „Польмам“, ідэалягічна самымі блізкімі да „Комуны“, Бел. Літ.-Маст. Комуна, захопленая гуртоўшчынай, будавала сваю політыку на асабістых разрахунках з паасобнымі пролетарскімі пісьменьнікамі, галоўным чынам з Цішкам Гартным, Алесем Дударом, Глыбоцкім і інш. і тым самым ліла ваду на Узвышаўскі млын. Прынцыповыя пытаньні літаратурнае тэорыі і практыкі ў працягу больш паўгода існаваньня „Бел. Літ.-Маст. Камуны“ не распрацоўваліся і ніякай пляцформы згуртаваньне дагэтуль ня мае.

Унутры згуртаваньня пануюць інтрыгі, сябры „Камуны“ прынцыповыя спрэчкі абяртаюць у склоку і ў выпадку разнагалосьсяў між сабою абзываюць адзін другога кулакамі, разложанымі элемэнтамі і г. д. Гэтая склока зайшла так далёка і набыла такі брыдкі характар, што аб прымірэнні сяброў між сабою ня можа быць і гутаркі.

3. У той-жа час мы констатуем, што сярод іншых літаратурных згуртаванняў найбольш правільную лінію заняло беларускае аб'яднаньне пролетарскіх пісьменьнікаў „Маладняк“ (уступіла ў ВОАПП), якое выразна выправіла сваю лінію пасля канфэрэнцыі—17 лютага г. году, як у галіне правядзеньня літаратурнае політыкі партыі наогул, гэтак і ў прыватнасьці ў адносінах да шуканьняў пісьменьніка ў галіне формы, якія сучаснае кіраўніцтва „Маладняка“ вітае. Аздараўленьне „Маладняка“ знайшло свой яскравы адбітак у акце выключэньня з шэрагаў гэтага згуртаваньня такога выразнага прадстаўніка нова-буржуазнае плыні ў літаратуры, як Уладзімер Жылка, а гэтак сама і Ал. Валашку (Ф. Кунцэвіча). Дзеля гэтага ніякіх прынцыповых разнагалосьсяў з „Маладняком“ у нас няма і быць, пры сучасным становішчы, ня можа. У той-жа час вялізная задача, якая стаіць перад беларускай пролетарскай літаратурай, задача дасягненьня гегемоніі пролетарскай літаратуры ў мастацкай творчасьці, асабліва ў сучасны, надзвычайна адказны момант, калі клясавая дыфэрэнцыя сярод беларускіх культурных дзеячоў увагуле і пісьменьнікаў у прыватнасьці ідзе асабліва шпаркім тэмпам, гэтая задача вымагае як найбольш сьціслага згуртаваньня сіл беларускіх пролетарскіх пісьменьнікаў, якое магчыма толькі ў шэрагах „Маладняка“—складанай часткі як Ўсесаюзнага Аб'яднаньня Асоцыяцый Пролет. Пісьменьнікаў.

4. Дзеля гэтага ў сучасны, надзвычайна адказны момант мы пастанаўляем:

а) Ліквідаваць „Беларускую Літ.-Маст. Камуну“.

б) Тым сябрам яе, якія гэтага жадаюць,—групаю ўступіць у склад беларускага аб'яднаньня пролетарскіх пісьменьнікаў „Маладняк“.

в) Заснаваць ліквідацыйную камісію ў складзе прадстаўнікоў арганізацыі і ўстаноў, прадугледжаных статутам, а таксама і прадстаўнікоў ЦБ „Маладняка“.

г) У склад ліквідацыйнае камісіі абраць т. т. Відука і Броўку, і даручыць ёй скончыць сваю працу не пазьней 5-га мая г. г.

д) Прызнаць неабходным перадаць усю маемасьць „Беларускай Літаратурна-Мастацкай Камуна“, увесь яе грашовы актыў і пасыў, а таксама і каштарысныя асыгнаваньні беларускаму аб'яднаньню пролетарскіх пісьменьнікаў „Маладняк“.